1.AMAÇ: Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonların ve çapraz bulaşmaların önlenmesi amacıyla sağlık personeli, hasta, hasta refakatçi ve ziyaretçiler için uygun el temizliği ve eldiven kullanma yöntemlerini belirlemektir.

2.KAPSAM: Hastanedeki tüm çalışanlarını kapsar.

3.KISALTMALAR:

4.TANIM:

El Hijyeni: El temizliği ile ilgili her türlü faaliyete atıfta bulunan genel bir ifadedir

El Hijyeni Ürünleri Alkol bazlı el ovma ürünleri: Ellere uygulanmak için tasarlanmış ve mikroorganizmaların çoğalmasını engelleyen alkol içerikli karışımlar (sıvı, jel veya köpük). Bu ürünler katkı maddeleri, diğer aktif içerikler ve nemlendiricilerle birlikte bir ya da daha fazla türde alkol tipi içerebilir

Düz Sabun: Antimikrobiyal ajan içermeyen veya çok düşük konsantrasyonda antimikrobiyal ajanın, yalnızca koruyucu etkisinden faydalanmak üzere eklendiği deterjanlardır.

Antiseptik / antimikrobiyal el yıkama: Elleri su ve sabunla veya antiseptik ajanlar içeren deterjanlarla yıkamak.

Antiseptik el ovma (el ovma): Su kullanmaya ihtiyaç duymadan ve durulama veya havlu ya da başka türlü kurulama gerektirmeyen antiseptik bir el ovma ürününü mikroorganizmaların üremesini engellemek veya azaltmak için uygulamak.

El antisepsisi / dekontaminasyon / mikropları uzaklaştırma: Antiseptik bir el ovma ürününü uygulayarak veya antiseptik bir el yıkama ürününü kullanarak mikroorganizmaların üremesini engellemek veya azaltmak

El bakımı: Cilt irritasyonu riskini azaltmaya yönelik eylemler

El yıkama: Elleri sabun ya da antimikrobiyal sabun ve suyla yıkamak.

El temizleme: Kir, organik maddeler veya mikroorganizmaların fiziksel veya mekanik olarak uzaklaştırılması amacıyla gerçekleştirilen el hijyeni uygulamaları.

El dezenfeksiyonu: Dünyanın bazı bölgelerinde yaygın bir şekilde kullanılan bir terimdir ve antiseptik el yıkama, antiseptik el ovalama, el antisepsisi / dekontaminasyon / mikropları uzaklaştırma, antimikrobiyal sabun ve suyla el yıkama, hijyenik el antisepsisi veya hijyenik el ovma gibi kavramlara atıfta bulunur.

Hijyenik el yıkama: Antiseptik bir el yıkama ürünüyle cilt florasını etkilemeden, geçici florayı azaltmak amacıyla ellerin yıkanması anlamında kullanılır. Geniş bir spektruma sahiptir, ancak hijyenik el ovmadan daha az etkili ve daha yavaş tesirlidir.

Cerrahi amaçlı el antisepsisi / elleri ameliyat için hazırlama: Ameliyat yapacak ekip tarafından, ciltteki kalıcı florayı azaltmak ve geçici florayı yok etmek amacıyla, ameliyat öncesinde gerçekleştirilen antiseptik el yıkama veya antiseptik el ovalama işlemidir. Bu tür antiseptikler genellikle kalıcı antimikrobiyal aktiviteye sahiptirler.

Cerrahi amaçlı el yıkama: Ameliyat öncesi ellerin yıkanması terimi, antimikrobiyal sabun ve su ile ellerin ameliyata hazırlanması anlamında kullanılmaktadır.

Cerrahi amaçlı el ovma: Ameliyat öncesi susuz ve alkol bazlı el ovma ürünleriyle ellerin ameliyata hazırlanması anlamında kullanılmaktadır

5.SORUMLULUK: Tüm Hastane Personeli

6.FAALİYET AKIŞI:

Normal (sosyal) el yıkama:

- Sosyal hayattaki el temasını gerektiren kirli ve ya kontamine tüm rutin işlemlerden sonra eller görünür kir kalmayacak şekilde su ve sabunla yıkanmalıdır.
- Akan su altında ellerinizi ıslatın.
- Sıvı el sabununu el yüzeyine tümüyle yayın.
- Parmaklar, avuç içi ve el sırtının tüm yüzeyleri 10-15 saniye süreyle yıkama maddesiyle temizlemek için kuvvetle ovuşturun.

- Bol su ile ellerinizi durulayın.
- Kâğıt havlu ile kurulayın.
- Musluğu elle kapatacaksınız, elinizi kuruladığınız kâğıt havluyu çöpe atmadan önce (elinizi sürmeden) musluğu bu havluyla kapayın.

Hijyenik el yıkama

5 ENDİKASYON (5 UYGUN ZAMAN)

Hasta ile temastan önce	Hastalarla doğrudan temastan önce ve sonra
Aseptik işten önce	Eldiven kullanıp kullanılmadığına bakılmaksızın, hasta bakımı için invazif bir cihazı ele almadan önce hasta bakımı sırasında kontamine olmuş bir vücut alanından temiz bir vücut alanına geçilecekse
Vücut sıvısına maruz kalma riskinden sonra	Vücut sıvıları, salgıları, mukozası, el sürülmüş cilt veya yara sargıları ile temastan sonra hasta bakımı sırasında kontamine olmuş bir vücut alanından temiz bir vücut alanına geçilecekse eldivenleri çıkardıktan sonra
Hasta ile temastan sonra	Hastalarla doğrudan temastan önce ve sonra eldivenleri çıkardıktan sonra
Hasta ortamıyla temastan sonra	(Tıbbi ekipmanlar dahil olmak üzere) hastanın yakın çevresindeki eşyalara temas ettikten sonra eldivenleri çıkardıktan sonra

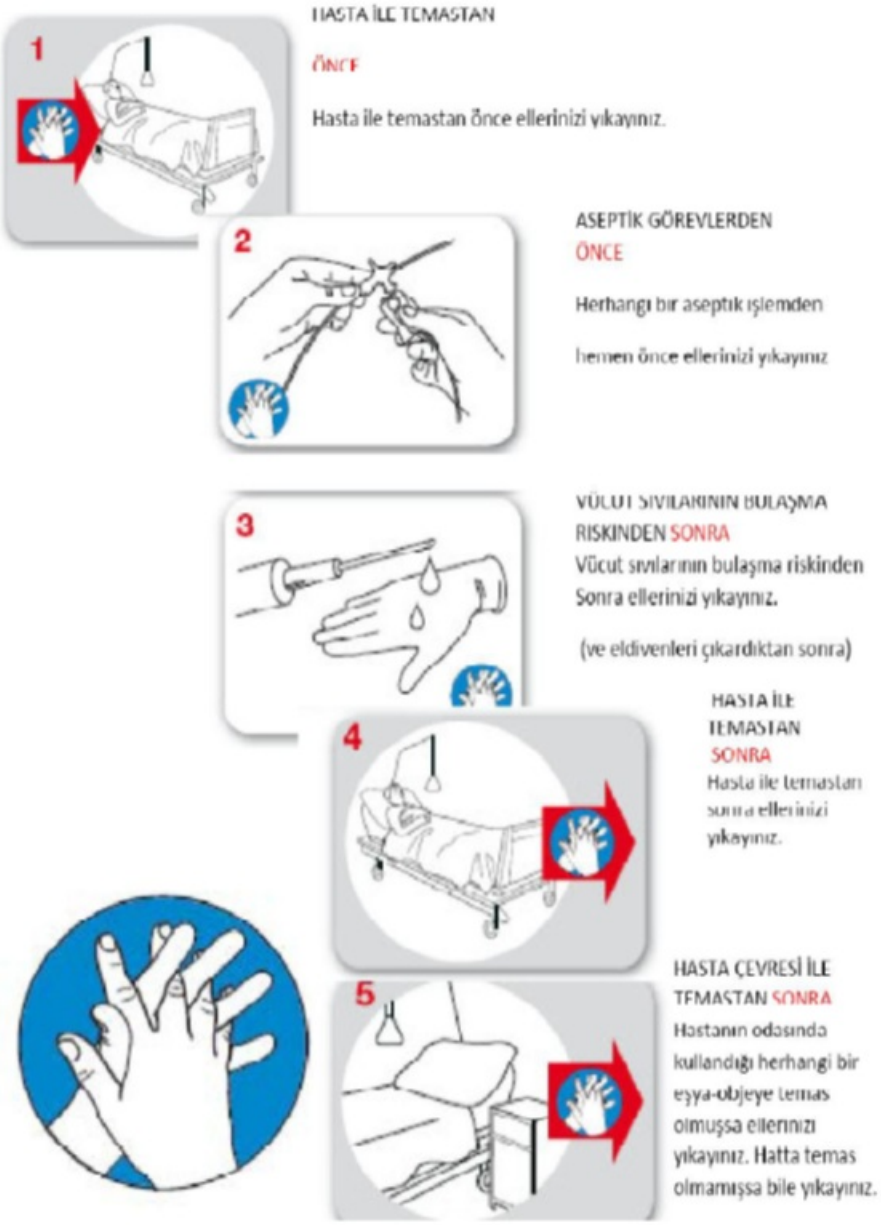

5 ENDİKASYON SONRASINDA ELLERİNİZİ MUTLAKA YIKAYINIZ GÖZLE GÖRÜLEN KİRLENME YOKSA MUTLAKA ALKOL BAZLI EL DEZENFEKTANI İLE OVALAYINIZ.

Toplam prosedür süresi: 40–60 saniye.

- Ellerinizi suyla ıslatın
- Elinizin tamamını kaplayacak kadar sabun kullanınız,
- Ellerin avuç içleri karşılıklı gelecek şekilde ellerinizi ovunuz,
- Sağ el avuç içi sol elin dış kısmı üzerinde olacak ve sağ el parmakları sol el parmaklarının arasına girecek şekilde ovunuz,
- Avuç içleri karşılıklı gelecek şekilde, parmaklar birbiri arasına girecek biçimde ovunuz,
- Parmak arka yüzeyleri diğer elin avuç içine gelecek şekilde ovunuz,
- Sol el başparmağını sağ el avuç içine alarak sağ el parmaklarıyla sol el başparmağını kavrayınız ve ekseni etrafında ovunuz ve tersini sağ el için yapınız,
- Birleştirdiğiniz sağ el parmaklarını, sol el avuç içinde saat yönünde ve ters yönde rotasyon hareketi yaptırarak ovunuz, tersini sol el için yapınız,
- Ellerinizi suyla durulayınız,
- Ellerinizi bir havlu yardımıyla kurulayınız,

- Musluğu kapatırken havluyu kullanınız

Hijenik El Ovalama:

- Elinizin tüm yüzeylerini kaplayacak kadar ürünü avucunuza doldurunuz,
- Ellerin avuç içleri karşılıklı gelecek şekilde ellerinizi ovunuz,
- Sağ el avuç içi, sol elin dış kısmı üzerinde olacak ve sağ el parmakları sol el parmaklarının arasına girecek şekilde ovunuz,
- Avuç içleri karşılıklı gelecek ve parmaklar birbiri arasına girecek biçimde ovunuz,
- Parmak arka yüzeyleri diğer elin avuç içine gelecek şekilde ovunuz,
- Sol el başparmağını sağ el avuç içine alarak sağ el parmaklarıyla sol el başparmağını kavrayınız ve ekseni etrafında ovunuz ve tersini sağ el için yapınız,
- Birleştirdiğiniz sağ el parmaklarını, sol el avuç içinde saat yönünde ve ters yönde rotasyon hareketi yaptırarak ovunuz, tersini sol el için yapınız,
- Elleriniz kurulandıktan sonra artık güvenlidir

Cerrahi el yıkama:

- Saat, yüzük ve bilezikler çıkarılır.
- Antiseptikli (klorhekzidin veya povidon iyot içeren) sabun alınır (5 ml), el ve kollar ovuşturularak 3-5 dk süreyle yıkanır. Günün ilk uygulamasında ayrıca tırnak dipleri 30 sn süreyle fırçalanır (antiseptikli sabun emdirilmiş tek kullanımlık sünger/fırçalar cerrahi el yıkama için uygundur). Ara yıkamalarda 2 dk süre yeterlidir.
- Su dirseklerden aşağı akıtılarak durulanır ve steril havluyla kurutulur.
- Musluk eller kullanılmadan kapatılır.
- Steril eldiven giyene kadar hiçbir yere dokunulmaz.

Cerrahi el ovalama:

- Saat, yüzük ve bilezikler çıkarılır.
- Alkol ancak temiz şartlarda etkili olduğundan ellerde görünür kir varsa eller önce su ve sabunla yıkanarak kurutulur.
- Hızlı etkili alkol bazlı ürün (3-5 ml) eller ve kollara ovularak uygulanır. İşlem süresi günün ilk ameliyatı için 3 dk olmalıdır. Bu süre boyunca ilave antiseptik alınarak tüm yüzeylerin ıslak kalması sağlanır. Sonraki ameliyatlar için 1 dakikalık süre yeterlidir.
- Parmak uçları yukarı tutularak ellerin kendi halinde kuruması sağlanır. Steril eldiven giymek için tamamen kuruması beklenir.

Denetim:

Hastanemizde el hijyeninde 5 endikasyon programı kapsamında haberli gözlem yapılmaktadır. Gözlem öncesi servislerde 5 endikasyon ve el hijyenini anımsatıcı kısa eğitim konuşmaları yapılır. Gözlemler, bir yıllık süre içerisinde tüm hasta bakım alanlarını (seçilmiş poliklinikler dahil) kapsayacak şekilde gerçekleştirilir. Yoğun Bakımdaki gözlemler, her üç aylık dönemde, tüm personeli kapsayacak şekilde yapılır. Gözlemler, en az üç ayda bir analiz edilir. Gözlem sonuçları 3 ayda bir raporlar halinde düzenlenerek yönetim birimleriyle paylaşılır ve uygunsuzluk durumunda düzenleyici önleyici faaliyetler planlanır. Epidemi şüphesi ya da riski olduğu durumlarda, ilgili kliniklerde gözlem sıklığı arttırılır. El yıkama konusunda öncelikle kendi kendinizi denetleyin. Yukarıdaki kurallara uygun davranamıyorsanız nedenini belirleyin. Sorunu aşmanız için önce birim sorumlusundan, gerekirse Enfeksiyon Kontrol Hemşiresinden yardım isteyiniz.

EL HİJYENİ GEREKTİREN DURUMLAR

	El yıkama	El antisepsisi		Cerrahi el antisepsisi	Eldiven kullanımı	Bariyerli eldiven kullanımı
		Hijyenik el yıkama	Hijyenik el ovalama			
Klinik çalışmalara başlarken ve bitiminde	*		*			
Eller gözle görülür şekilde kirlendiğinde	*					
Bir hastadan diğerine geçerken	*	*	*			
Eller kan, dışkı ve diğer vücut sıvıları ile kontamine olduktan hemen sonra	*	*				
Ellerin kan, dışkı, idrar ve diğer vücut sıvıları ile yoğun kontaminasyon olasılığı öncesinde					*	
Eller temiz görünse bile hastalara fiziksel temas sonrasında	*	*	*			
Elektif aseptik uygulamalardan önce ve sonra(küçük girişimler, pansuman, kan alma, invaziv girişimler vs)	*	*	*			
Elektif aseptik uygulamalar esnasında (küçük girişimler, pansuman, kan alma, invaziv girişimler vs)					*	
Acil aseptik girişimlerden önce			*		*	
Acil aseptik girişimlerden sonra			*			
Cerrahi operasyon öncesi				*		
Yemekten ve yemek servisinden önce	*					
Tuvalete girmeden ve çıktıktan sonra	*					
HIV ve HCV pozitif hastalara cerrahi işlemden önce				*		
HIV ve HCV pozitif hastalara cerrahi işlemler esnasında					*	*

İlgili Dokümanlar:

El Hijyeni Gözlem Formu